

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של רבינו הקדוש רבי משה איסרליש זצוק"ל מון הרמ"א אשר המליצו עליו ובני ישראל יוצאים ביד רמ"א נסתלק בעצם יום ל"ג בעומר ח"י אייר (שנת של"ג)

בשנת שט"ז נתבקש לשיבה של מעלה האבד"ק קראקא, ולא הניח אחריו בן שימלא מקומו. רבינו הרמ"א היה אז כבן ח"י שנה בלבד, אך בכל קצוי ארץ כבר שמעו את תורתו וגדולתו כי רבה היא. וירתמו חשובי העדה מרכבה כבודה, ונסעו לרבינו הרמ"א, ואחרי הפצרות ובקשות רבות, נעתר להם והבטיחם נאמנה, לבוא ליום המוגבל לכהן כרב בקהילתם, וישמחו כל העיר.

היה אז הנימוס בעיר קראקא, שלא היה להם רשות לקבל רב העיר, בלי רישיון מהבישוף. ויבואו כל ראשי העיר אל הבישוף, ויספרו לו את פרשת גדולת הרב. וישמח הבישוף מאוד, ויען ויאמר, אם אמת דברתם, ישמח לבי גם אני, שגדול הדור ורבן של כל בני הגולה ישב כבוד בעירנו. ובקש שיודיעו לו בעת ביאתו, כי גם הוא רוצה לנסוע לקראתו לכבודו.

כשהגיע יום המוגבל, שלחו לרבינו הרמ"א עגלת צב, עם עשרה סוסים רתומים במרכבה, ועבדים לרוץ לפניו. והודיעו את הדבר לבישוף, ומיד רתם סוסים בצבים ובכרכרות, ויקח אתו שרים נכבדים, ויסעו לקראת הרב. כמובן שהיה מעמד קבלת פנים נלהבת מאד בהשתתפות כל אנשי העיר, אנשים נשים וטף.

אולם הבישוף, בראותו שהרב הוא צעיר לימים בלי חתימת זקן, וגם קטן הקומה, חרה אפו מאד, על אשר עשה כל הכבוד הזה לנער צעיר. ושלח לקרוא לראשי הקהל, וכעס עליהם מאד, שחרפה היה לו לפני השרים, להטריח את כבודו ליסע לקראת נער צעיר בן ח"י שנים, ולחלוק לו כבוד כזה. והודיע להם שהוא ישלח לקרוא לכל החכמים והפילוסופים, והרב החדש יצטרך לעמוד איתם בויכוח כללי, ולהשיב על כל אשר ישאלו אותו. והיה, אם הוא יצאח אותם, כבוד אכבדנו מאד. אך אם לא ידע מה להשיב, אעשה להם בכל אנשי העיר, החרם אותם מנשים עד טף רחמנא ליצלן.

ראשי הקהילה נחרדו עד מאד, ונהפך שמחתם לאבל. אמנם כשנודע הדבר לרבינו הרמ"א, שלח לומר שלא ידאנו מאומה, כי בטחונו חזק בהש"ת, שיעמוד נגדם בויכוח בהצלחה מרובה.

כשרבינו הרמ"א נכנס לוויכוח, ראה שביט הועד מלאה אנשים מפה לפה, אמנם רבינו הלך במרוצה בלי פחד, כאדם ההולך אצל עבדיו, והתיישב בעצמו בראש כולם. ויתן הבישוף צו להתחיל הויכוח, ולחקור אותו בכל שבע חכמות, וכה עשו ועמדו איהם ימים בהויכוח, אך את כולם נצח הרב במילות קצרות.

כאשר ראו החכמים שקצרה ידם לנצח בויכוח, ביקשו עילה למצוא דבר אשר בודאי לא יוכל להשיבם. אמנם רבינו בגודל חכמתו, הבין זאת וסיפר להם משל, על מה שקרה בקראקא עם איש בעל שני ראשים, ובמשל זה קיבלו תשובה על כל דבריהם. כשמוע הבישוף את הדבר הזה, נבהל מרוב חכמתו, והודיע שמעתה יכבדנו עד מאד, ועל פיו ישק כל העיר, ונפטר רבינו הרמ"א בכבוד גדול ובשלום לביתו.

הגזירה הנוראה שנתבטלה בזכות סעודת ראש חודש

פנימה. הרבי נטל ידיו, וביד המוציא, והמשמשים בקודש הגישו לפני הרבי את הצלחת עם האוכל של הסעודה. אמנם הרבי לא טעם כלום מן הצלחת, רק פתח באמרו קודש, לבאר גדול מעלת היום של ראש חודש.

דהנה בקרבן מוסף של ראש חודש כתיב (במדבר כח, טו), ושעיר עזים אחד לחטאת לה'. ואיתא בגמרא בדף היומי שלנו (שבועות ט), שריש לקיש הקשה, מה נשתנה שעיר של ראש חודש שנאמר בו לחטאת לה', משאר קרבנות המועדים שלא נאמר בהם רק לחטאת, ולא לחטאת לה'. ומבאר ריש לקיש, שבראש חודש אומר הקב"ה, שעיר זה יהא כפרה עבורי כביכול, על שמיעטתי את הירח.

דהנה במעשה בראשית, היו החמה והלבנה שווים בגדלם, וטענה הירח להקב"ה, אין שני מלכים משתמשים בכתר אחד, ואמר לה הקב"ה, לך ומעטי את עצמך, ונתמעטה אז הירח. והנה ישראל נמשלו ללבנה (שמו"ר פט"ז), ולכן בזמן שבית המקדש היה קיים, בראש חודש כשהלבנה מתחדשת, היו בני ישראל מביאים קרבן כפרה, חטאת לה' כביכול.

אך היום שנחרבה בית מקדשינו, ואין לנו לא מזבח ולא קרבנות, אזי שולחנו של אדם מכפר (ברכות נה), זה השולחן אשר לפני ה' (יחזקאל מא, כב), ולכן נפסק בשולחן ערוך (ס' תיט) "מצוה להרבות בסעודת ראש חודש". ונמצא שהסעודת ראש חודש שאנו עורכים, הוא כביכול בחינת קרבן לחטאת לה' - הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח.

רבונו של עולם - המשיך הרבי וטען, וכי ברצונך חס ושולם למעט עוד פעם את הירח, הרי ישראל נמשלו ללבנה, ועתה נגזר עליהם שיתהפכו לעניים ויתמעטו חלילה. הרבי הזיז את הצלחת שהגישו לפניו הצידה ואמר, אם כן אין ברצוני לאכול ולערוך היום סעודת ראש חודש. הרבי סגר את עיניו ונכנס לדביקות גדול זמן ארוך. לאחר מכן פתח את עיניו, וראו עליו סבר פנים יפות.

הרבי החזיר אליו את הצלחת, ואמר שיגישו לכולם את המאכלים, והתחיל לערוך את הסעודה, וביד ברכות לרוב לכל המוכסנים, וראו על צורת קדשו שכבר פעל לביטול הגזירה. ואכן כשאשר רק יצאו מן הקודש פנימה, שמעו שהגזירה נתבטלה כליל, ושמחו מאד על הישועה הגדולה.

כל זה סיפר הרבי הקדוש רבי משה מבאיאן קראקא זצוק"ל, לחסידים שנכנסו אליו בקודש פנימה לפני ברכת המזון של סעודת ראש חודש. וכמובן שעכשיו היתה כבר ההתעוררות פי כמה וכמה, ונכחו לדעת עד כמה גדול כוחו של סעודת ראש חודש, לבטל כל גזירות קשות ולהמשיך השפעות רבות ברוחניות ובגשמיות, אמן.

בזמנינו נחשב הסעודת ראש חודש כקרבן חטאת לה' כביכול

זה עתה גמרו להתפלל תפילת מוסף של ראש חודש, בצילו של הרבי הקדוש רבי משה מבאיאן קראקא זצוק"ל, בעל ה'דעת משה'. מיד נפרשו מפות על השולחן, והחסידים נתיישבו בצוותא חדא לסעודת ראש חודש. זקני החסידים שגם הם נטלו חלק בסעודה זו, שוחחו ביניהם בניעים, וסיפור סיפורי צדיקים במתיקות כדבש, וכל האברכים הצעירים היו מרותקים לכל הגה היוצא מפיהם.

כשראו החסידים שהסעודה נהפכה ממש למעמד התעוררות רבתי, הם ביקשו מהמשמש בקודש רבי געציל, שיואל בטובו להיכנס לרבי, לבקש רשות שהחסידים רוצים להיכנס לשנות 'לחיים' בקודש פנימה לכבוד הסעודת ראש חודש. רבי געציל מילא את בקשתם, ומסר דבריהם לרבי הקדוש רבי משה מבאיאן קראקא, אמנם תשובת הרבי היה, שאין זמנו פנוי כעת, כי הרי רק עכשיו גמרו את התפילה, ומנהגו שלא לגשת לסעודה לפני שהוא גומר ללמוד את שיעוריו הקבועים. אך הרבי המשיך ואמר, שאחרי הלימוד גם הוא יטול ידיו לסעודת ראש חודש, ולפני ברכת המזון הם אכן יכולים להיכנס לשתיית לחיים.

כשרבי געציל מסר לחסידים תשובת הרבי, הם שמחו וצהלו עד מאד, ואכן כעבור זמן החזמו להיכנס בקודש פנימה. הרבי לא אמר הפעם "תורה" כהרגלו, רק סיפר הרבה סיפורי צדיקים. בתוך הדברים סיפר הרבי סיפור מרטיט:

רבי יחזקאל היה עשיר גדול, והוא מימן בכספו את כל ההוצאות של החצר הקודש, של הרבי הקדוש רבי אברהם מפראהבישט זצוק"ל, אחיו של הרבי הקדוש רבי ישראל מרו"ח זצוק"ל. פעם בראש חודש נכנס רבי יחזקאל אל הרבי בבכייה עצומה, ואמר, שהוא רוצה להזכיר דבר גדול הנוגע לא רק לעצמו, רק גם לעוד עשרות מוכסנים של האיזור כולו.

מה קרה - שאל הרבי, ורבי יחזקאל סיפר בדמעות שליש, שיצאה כעת גזירת גירוש נוראה, על כל היהודים המוכסנים שבכל הכפרים של האיזור. זאת אומרת, שהם עומדים להישאר בפתאומיות ללא פרנסה וללא קורת גג לראשם. הרבי הקדוש רבי אברהם מפראהבישט זצוק"ל הרגיע אותו קצת, ואמר לו שייכנס אליו שוב בעת הסעודת ראש חודש.

רבי יחזקאל שלח לקרוא לכל המוכסנים שבכל הכפרים שעליהם נגזרה הגזירה הנוראה, וסיפר להם שהרבי הזמין אותו להיכנס אליו בסעודת ראש חודש. ואי לכן הוא מציע, שלא רק הוא יכנס לבדו בעת רצון זו, רק כולם ביחד יכנסו אל הרבי, ובודאי יפעלו ישועה גדולה.

וכן הוי, כשהגיע זמן הסעודה, נכנסו כל המוכסנים בקודש

יטול ידיו
לסעודת
ראש
חודש

כמה רגעים לפני השיעור, בורא עולם האיר לי ווארט נפלא בחמלת ה' עלי ובסיעתא דשמיא. לשון הגמרא בדף היומי שלנו (מכות כג), **ואמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה, כל המספר לשון הרע, וכל המקבל לשון הרע, וכל המעיד עדות שקר, ראוי להשליכו לכלבים.** נשאלת השאלה, מהו הלשון כל המספר לשון הרע, היה צריך לומר, כל המדבר לשון הרע. רק מדובר פה על אדם שהוא לא רק נכשל דיבר משהו לשון הרע, רק הוא בא ומספר בצורה של סיפור, בצורה מרתקת, הוא עושה מזה מצב, פה העולה נוראית. בסיפור מוסיפים קצת מלח, קצת סוכר, וקצת פלפל, ולכן הוא תמור מאד. אנחנו נמצאים עכשיו בימי ספירת העומר, שצריכים לתקן מה שתלמידי רבי עקיבא לא נהגו כבוד זה בזה, ולכן יש לנו להתחזק בס"ד שלא לדבר לשון הרע, ולדבר רק דיבורים טובים על כלל ישראל. כי ה' דבר טוב על ישראל.

דברי אלקים חיים על פסח שני

מאביהם של ישראל עמוד צלותהון דישראל מרן הרבי הקדוש בעל הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא. ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה ניגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו וגו'. וידבר ה' אל משה לאמור. דבר אל בני ישראל לאמור איש איש כי יהיה טמא לנפש אדם או בדרך רחוקה לכם וגו' ועשה פסח לה' (במדבר ט', ו' - י').

איתא בזוה"ק (ח"ג קנ"ג. רע"מ), ששלושים יום לאחר פסח, ביום י"ד באייר שהוא פסח שני, יוצא כרוז מן השמים ומכריז, שמהיום עד שבעה ימים יהיו שערי שמים פתוחים, וכל מי שעדיין לא זכה מפסח ועד היום לראות את המטרונותא, דהיינו לקבל אורות עליונים מהשכינה הקדושה, יעלה ויבוא וייראה עתה כל זמן שהשערים פתוחים, כי לאחר מכן יינעלו השערים. ע"כ.

והנה ענין הכרוז הוא כעין מה שאמרו רז"ל (שמו"ר מ"א, ז') "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה". והקשה עלה הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, מאחר שאין אנו זוכים לשמוע את הכרוז, מה תועלת יש בו. ותיקן, שע"י אותו הכרוז באים בכל יום הרהורי תשובה במחשבת האדם (תולדות יעקב יוסף, פר' ראה, א'). וכמו כן יש לומר כאן, שע"י הכרוז דפסח שני, מתעוררים הרהורי תשובה בלבבות בני ישראל, לחפוף לראות את מלכם ולהידבק בהשי"ת. אמנם צריך להבין, דמאחר וכל עיקרו של פסח שני הוא רק תיקון בדיעבד למי שנאנס ולא הקריב את הפסח הראשון במועדו, א"כ מהי גדולתו ומעלתו המיוחדים של יום זה, שתחול בו התעוררות גדולה כזאת לעורר הרהורי תשובה נעלים כאלו בלבבות בני ישראל.

דבשלמא יום טוב הבא בזמן אשר בו אירעו ניסים וישועות לאבותינו, כגון חג הפסח הראשון שהוא בזמן יציאת מצרים, או בזמן שנתגלו בו אורות עליונים גדולים לאבותינו, כגון חג השבועות שהוא בזמן מתן תורה, וכיוצא בזה, אזי בכל שנה ושנה מתגלים אותם האורות מחדש והם הגורמים לחוג את החג בזמן הזה, כמבואר בספרים הקדושים (פרי עץ חיים, שער ר"ח חנוכה ופורים, ו'; נועם אלימלך, פר' בהעלותך, ד"ה ויאמר משה לחובב; קדושת לוי, קדושה ראשונה, חנוכה; ועוד). אבל פסח שני, אשר בו ביום עצמו לא אירע לכאורה שום דבר מיוחד, ורק נקבע לתשלומין בעבור מי שלא זכה להקריב את הפסח במועדו, א"כ מנין נובע כוחו הגדול שתצא בו הכרזה שמיימית נפלאה כזאת לעורר לבבות ישראל לאהבת הבורא וליראתו.

ובעזה"י נראה לבאר, אשר כוחו של פסח שני נובע ובא מכוח מידת ההכנעה של אותם האנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא. והם באו ועמדו לפני משה ולפני אהרן בלב נשבר ונדכה ובשפלות הרוח ואמרו 'אנחנו טמאים לנפש אדם, למה ניגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו', כי הכירו בעצמם שהם טמאים, והודו על כך בפה מלא והתחרטו על כך בכל לבם.

ולא ניסו לתרץ עצמם במשאות שווא ומדוחים, והתחננו על נפשם שלא יגרע חלקם מכל שאר ישראל, ויוכלו גם הם לזכות לטהר את נפשותיהם ורוחותיהם ונשמותיהם ולשוב להתקרב אל השי"ת. ובכוח זה זכו וזיכו את כלל ישראל עד סוף כל הדורות, לקבל יום גדול וקדוש כפסח שני, אשר בו יתעוררו לבבות ישראל להתקרב אל אביהם שבשמים ולדבקה בו.

ובזה יובן נמי מה שקבעה התורה הקדושה את פסח שני כזמן תשלומין לקרבן הפסח, אשר לא מצינו כדבר הזה בכל שאר הקרבנות והמועדים והזמנים שבתורה, ואף לא במועדים דרבנן, שהרי מי שנאנס ולא חג את חג הסוכות או את חג השבועות במועדם, לא ניתן לו שום זמן להשלים את חסרונו, וכן מי שלא חג את ימי חנוכה או הפורים בזמניהם, הריהו מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להימנות, ובפרט גבי קרבנות קיימא לן (ברכות כ"ו). "עבר יומו בטל קרבנו". ובמה איפוא נשתנה כוחו של קרבן הפסח למעליותא, שנתנה לו התורה פסח שני לתשלומין.

אלא אף זה בא מכוח ההכנעה ושפלות הרוח של אותם האנשים הטמאים במדבר, אשר עמדו ואמרו בשפלות רוח ובהכנעה גמורה 'למה ניגרע', וע"י כוח הכנעתם פתחו שער מיוחד בשמים לקבל ברצון קרבן פסח שני, אשר יהיה תשלומין לקרבן הפסח הראשון. וממילא גרמו גם שבזה היום תצא אותה ההכרזה בשמים בכל שנה ושנה וישארו שערי השמים פתוחים ויתנוצצו אורות עליונים בהירים למשך שבעה ימים, ודבר זה שריר וקיים עד סוף כל הדורות. ללמדנו כמה גדול כוח ההכנעה ושפלות הרוח באמת.

נמצא לפי זה שפסח שני הוא יום מיוחד המסוגל לתשובה שלימה, ע"י שאדם מכיר בטומאתו ח"ו, ומודה ומתוודה בהכנעה גמורה ובשברון הלב על חטאיו שגרמו לו זאת, ומתחטא כבן לפני אביו שבשמים 'למה אגרע' מכל שאר בני ישראל לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו, ומתחנן מעמקי לבו ונפשו שיפתחו לו שער בעת נעילת שער ויוכל לחזור ולהיכנס אל בית אמו וחדר הורתו, היא השכינה הקדושה, וליאות לאורה. ואז תשובתו רצויה ומקובלת לפני הבורא ית"ש וכל שערי שמים פתוחים בפניו.

ובפרט כאשר פסח שני חל להיות ביום השבת, אשר שבת קודש בעצמה היא זמן תשובה, כדדרשו קמאי אשר "שבת" נוטריקון 'ש'ב'ת ב'ו' ת'שוב' (סידורו של שבת, חלק א', שורש א'), ומה גם ששבת דנן מעלתה וקדושתה גדולות ביותר, באשר היא סמוכה לפני יומא דהילולא קדישא של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, וקדושה משולשת זו בוודאי מסוגלת לפתוח שערי רחמים ורצון, שערי תורה ותפילה, שערי קדושה ושערי אהבה ויראה, ובפרט שערי תשובה עילאה מאהבת הבורא. ובכן יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שזנכה לקיים כל מצוות ה' כרצונו ית"ש, כתיקונן בעיתן ובזמנן, ונוכל לעסוק בתורה הקדושה במנוחת הדעת ובשלמות הנפש, ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים, וזנכה להקריב את הקרבנות בפועל בבנין בית מקדשנו ותפארתנו, ע"י ביאת גואלנו משיח צדקנו בב"א.

טוב עין הווא יבורך ישר כח למכון 'דבר חיים' על שליחת הדברים

מאוצרות המועדים

הנה הבחינה של יציאת מצרים מאירה עד ל"ג בעומר, ומל"ג בעומר מתחיל ההארה של מעמד הר סיני שהיא קבלת התורה. והנה ההארה של יציאת מצרים היה הכנה למתן תורה, והניסים והנפלאות היה כדי שנתאוהו למתן תורה על ידי הניסים. והו' **ויקרא לו יעקב גל עד'** (בראשית לא, מז), כלומר כיון שמגיע **גל'** שהוא מרומז על ל"ג בעומר, אז מתחילין להאיר בחינת ההארה קבלת התורה. ומלת **עד'** הוא מלשון **עדי עדיים'** (יחזקאל טז, ז), **הורד עדיין'** (שמות לג, ה), כלומר שעד ל"ג בעומר היה ההארה של יציאת מצרים, ומל"ג בעומר מאיר ההארה של קבלת התורה, שמרומז במלת **עד'**, שרומז על התורה.

(קדושת לוי ויצא)

הדברי תורה לע"נ הרב החסיד רבי עקיבא יוסף בן הגאון רבי מרדכי דוד זצ"ל • לרפואת מרת לאה בת מלכה • לזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661